

foto: Fabrice Ottburg

Veldwerkplaats in de Krimpenerwaard.

Wetenschappelijke kennis over agrarisch natuurbeheer moet inpasbaar zijn in het boerenbedrijf

Nieuw: OBN Deskundigenteam

Al 25 jaar bestaat het OBN als kennisnetwerk waar beheerders, beleidsmakers en wetenschappers gezamenlijk kennis genereren die praktisch uitvoerbaar moet zijn in het beheer. Maar aan agrarische natuur besteedde het OBN eigenlijk geen aandacht. Daar komt verandering in want in april zijn de bestuursleden voor een nieuw Deskundigenteam Cultuurlandschap aangesteld met Douwe Hoogland als voorzitter. “Een betere hadden we ons niet kunnen wensen”, zegt Teo Wams, voorzitter van de Adviescommissie OBN.

— Geert van Duinhoven (redactie)

> Het kwam volgens Teo Wams eigenlijk allemaal toevallig bij elkaar. Er was al langere tijd het gevoel dat het kennisnetwerk OBN (Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit) wellicht een keer iets met natuur in het agrarisch gebied zou moeten gaan doen. Het bleek een geschikt moment. Wams: “In 2014 en 2015 is er hard gewerkt aan een nieuwe organisatie voor het agrarisch natuurbeheer. Bovendien was het Kennisnetwerk OBN bezig met een heroriëntatie op de eigen taken, en hebben we een nieuwe Kennisagenda opgesteld. Dat viel samen met de nieuwe aansturing van het OBN: niet het rijk is de eigenaar van het netwerk, maar de gezamenlijke provincies. We zagen dat kennis ook in het agrarisch natuurbeheer een cruciale factor is. Te vaak is er vanuit kampen gediscussieerd: je was voor of je was tegen. We hebben daarom gezegd: laten we een deskundigenteam opzetten dat zich bezig gaat houden met natuur in het agrarisch cultuurlandschap en daarmee het agrarisch natuurbeheer een stap verder brengen”. Een prima idee, vindt Gelders gedeputeerde en IPO-portefeuillehouder Natuur Jan Jacob van Dijk: “Over anderhalf jaar moet het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer draaien. Het jaar 2015 staat in het teken van de collectieven. We moeten nu tijd en vooral kwaliteit steken in de realisatie van

de aanpak. Er is dus werk aan de winkel om het agrarisch natuurbeheer effectiever en efficiënter te krijgen. Ik denk dat het heel verstandig zou zijn om binnen het OBN een deskundigenteam met aandacht voor het agrarisch natuurbeheer te creëren. Zo’n team kan de effectiviteit van maatregelen gaan monitoren, kan gaan adviseren over maatregelen en kan nieuwe methoden uittesten. Juist nu de provincies allemaal zelf hun beleid aan het maken zijn en waarschijnlijk tegen dezelfde problemen oplopen, is het verstandig om ervaringen en kennis te delen. De provincies inventariseren momenteel al welke actuele kennisvragen er zijn. Mij dunkt dat het OBN daarin een coördinerende rol moet gaan spelen: welke kennis is al wel beschikbaar en welke moet nog ontwikkeld worden?”

Ecologie en economie

Half april is een bestuur van het nieuwe Deskundigenteam Cultuurlandschap geformeerd met Douwe Hoogland uit Aldtsjerk als voorzitter. In het agrarisch natuurbeheer geen onbekende. In 2006 richtte hij onder andere de agrarische natuurvereniging de Noardlike Fryske Wâlden op. Als agrariër maakte hij in die periode de omslag van intensief bedrijf naar een biologisch bedrijf

omdat hij zich ernstig zorgen maakte over het landschap en vooral de kwaliteit van de bodem die “we als boeren steeds verder uitputten. Ik denk dat een deskundigenteam heel belangrijk voor het agrarisch natuurbeheer kan zijn. Als ik kijk bij ons in de Friese Wouden zijn we heel erg bezig met elzensingels en houtwallen. Dat lukt vrij goed. Maar als je vraagt hoe een meidoornhaag ecologisch functioneert, weten we daar eigenlijk heel weinig van af. Waarom zit een gekraagde roodstaart daar? Waarom soms juist niet? Waar moet een haag per se blijven staan en waar eventueel niet? Ik wil dat soort zaken snappen! Als we daar meer kennis over krijgen, zal het ook gemakkelijker zijn om agrariërs over te halen om mee te doen. Een ander voorbeeld is de vraag hoe je als agrariër voldoende voedsel voor de weidevogel kan garanderen. We maaien, we bemesten, maar waar zit ergens een optimum?”

Een tweede belangrijke aspect voor het deskundigenteam vindt Hoogland de inpassing van agrarisch natuurbeheer in de bedrijfsvoering. “We moeten ons bij agrarisch beheer altijd realiseren dat het uitgevoerd moet worden door mensen die ook hun boterham moeten verdienen. Dit zijn natuurlijk ecosysteemdiensten: In het veenweidegebied is de koolstofvastlegging in relatie tot de peilhoogte een cruciale factor. Maar ook waterberging en de gezondheid van de bodem zijn onderwerpen waar we als agrariërs een bijdrage kunnen leveren maar waarover nu vaak nog te weinig praktische kennis voorhanden is.”

Wetenschap in plaats van ideologie

Agrarisch natuurbeheer is al lange tijd onderwerp van heftige debatten. Het zou niet werken, het zou alleen maar subsidie voor de boeren zijn. Het andere kamp roept dat de onderzoeken niet goed worden uitgevoerd, dat de praktijk anders uitwijst etc. Wams: “Discussie is prima, het is zelfs essentieel in een deskundigenteam. Maar in het Deskundigenteam Cultuurlandschap zullen we met elkaar resultaten van wetenschappelijk onderzoek bespreken en op basis daarvan beheermaatregelen beoordelen. Niet op basis van ideologie maar op basis van kennis.”

Hoogland: “Bij ons in de buurt zit Jelle de Boer van Natuurmonumenten en je ziet dat daar veel meer weidevogels op het land voorkomen dan bij de reguliere boeren. Dat betekent voor mij dat we daar als agrariërs van moeten kunnen leren. We moeten als natuurbeheerders en agrariërs gezamenlijk iets doen aan de biodiversiteit. Het Deskundigenteam Cultuurlandschap is daar een heel mooi startpunt voor.”

Samen met anderen

De provincies hebben bij de overdracht van OBN gezegd dat de kennisdoorstroming vanuit de deskundigenteams naar de praktijk beter moet. Daar werken de bestaande teams dan ook hard aan. Hoe denkt Hoogland dat voor zijn deskundigenteam aan te pakken? En hoe verhoudt zich dat tot de taak van de Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer? Hoogland: “We zijn als team nog

niet begonnen dus daar kan ik nog niet veel over zeggen. Binnen onze agrarische natuurvereniging gaat de kennisuitwisseling op een heel normale manier door er met de leden onderling over te hebben. Verder denk ik dat de studiekringen zoals die in de agrarische wereld altijd goed gefunctioneerd hebben, hier een functie in kunnen vervullen. Wat betreft de samenwerking met de SCAN kan ik zeggen dat die gelukkig heel goed is. De SCAN is vorig jaar gestart met een project voor de professionalisering van de collectieven. Het werk van ons Deskundigenteam Cultuurlandschap sluit daar heel goed op aan. Ook zij vinden het belangrijk dat alle kennis en maatregelen die we ontwikkelen moet beklijven op het boerenfront. Daarnaast komt er nog een hoogleraar agrarisch natuurbeheer. Die zal zich waarschijnlijk vooral gaan richten op de sociaal economische aspecten van het agrarisch natuurbeheer. Ook dat sluit dus heel mooi aan.”<

redactie@vakbladnbl.nl

Naast Douwe Hoogland zal Dick Melman van Alterra als vice-voorzitter en Astrid Manhoudt van 'Veelzijdig Boerenland' en SCAN als secretaris deel uitmaken van het bestuur van het OBN Deskundigenteam Cultuurlandschap. Zij zullen vervolgens samen de overige leden gaan zoeken uit de geledingen beheer, beleid en onderzoek.

Op 25 juni is de startbijeenkomst van het Deskundigenteam Cultuurlandschap. Daar wil het DT samen met het werkveld een aanzet geven voor een Kennisagenda voor de komende jaren.

Cultuurlandschap

Maasheggen, Vierlingsbeek.

foto Hans van den Bos, Bosbeeld